

Abstract

УДК 616.31-053+154.2

O. I. Lebid,
K. M. Duda,

*I. Horbachevsky Ternopil State
Medical University, 1 Voli sq.,
46001 Ternopil, Ukraine*

ANALYSIS OF SANITARY- EDUCATIVE ACTIVITIES AMONG
CHILDREN OF SCHOOL AGE IN TERNOPIL

Introduction: Dental care is one of the most popular types of medical care. At the moment, the state of dental health of the adult and infant population of Ukraine is deteriorating with each passing year. Today, children of school age have an average of 3–4 permanent teeth affected, and at the time of school leaving, every fifth child has one permanent tooth removed. It is possible to change the situation for the better and to improve the health of the younger generation only by methods of primary prevention.

Materials and methods. We analyzed the responses of 103 children aged 13–15 years in Ternopil in the questionnaire, which was developed at the Department of Dentistry of the Educational and Research Institute of Postgraduate Education of the State Pedagogical University "I. Horbachevsky Ternopil State Medical University of Ministry of Health of Ukraine". The questionnaire contained a question about the multiplicity of teeth cleaning per day; frequency of toothbrush change; frequency of visits to a dentist; the name of manufacturers of toothpastes and brushes.

Discussion. We can state insufficient level of sanitary-hygienic knowledge in most adolescents. Taking into account the low level of medical literacy of the population, which leads to further deterioration of dental health, it is necessary to create differentiated educational programs for children, parents, educators, etc. The lack of awareness of children suggests that educational work among the population is conducted at an unsanitary level, and the schemes of their conduct often do not meet modern requirements.

Keywords: prevention, children, oral care.

Corresponding author: lebid@tdmu.edu.ua

Резюме

O. I. Лебідь,
К. М. Дуда,

ДВНЗ “Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”, Майдан Волі, 1, Тернопіль, Україна, 46000

АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ САНІТАРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ РОБОТИ СЕРЕД ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ МІСТА ТЕРНОПІЛЬ

Стоматологічне здоров'я дітей, є одним з найбільш чутливих показників, що відображують соціальну та економічну ситуацію в країні, а також є індикатором благополуччя суспільства. Водночас незаперечним є той факт, що здоров'я порожнини рота значною мірою є віддзеркаленням загального здоров'я дитини. Загальні чинники, що впливають на формування стоматологічного здоров'я дітей, включають низку складових – особливості харчування, хроніч-

ні захворювання, недостатнє надходження необхідних компонентів до організму, тощо. Серед різних вікових груп дітей зростає частота карієсу, захворювань пародонту, порушення розвитку та формування зубів. Особливу увагу потрібно акцентувати на профілактиці та правильному догляді за ротовою порожниною. В статті подані результати опитування 103 дітей віком 13–15 років м. Тернопіль, шляхом анкетування. Складена нами анкета містила запитання про кратність чищення зубів на день; частоту зміни зубної щітки; кратність відвідування лікаря-стоматолога; назву фірм-виробників зубних паст та щіток.

Аналіз результатів тестування показав низький рівень медичної грамотності респондентів та доцільність покращення проведення санітарно-просвітницької роботи серед дітей. Організація стоматологічної профілактики являє собою складову частину диспансерного медичного обслуговування дитячого населення. В даний час поняття про стоматологічну профілактику розглядається як самостійна система диспансерного медичного обслуговування дітей, яка включає вивчення контингенту дітей, що обслуговується; санацію порожнини рота; повторні огляди; організаційні заходи, спрямовані на усунення захворювань порожнини рота – застосування протикаріозних засобів, спеціальних дієт, підвищення імунологічних властивостей дитячого організму, поліпшення санітарно-гігієнічних умов, індивідуальна гігієна порожнини рота, санітарне просвітництво серед дітей та їх батьків. Потрібно враховувати, що профілактичні заходи щодо основних стоматологічних захворювань у дітей мають враховувати загальний стан їх організму і бути спрямованими зокрема на нормалізацію загальних показників мінерального обміну та системи імунологічного захисту дитини.

Ключові слова: профілактика, діти, догляд за ротовою порожниною.

Автор, відповідальний за листування: lebid@tdmu.edu.ua

Вступ

Стоматологічна допомога є одним із найбільш масових видів медичної допомоги. На даний момент, стан стоматологічного здоров'я дорослого та дитячого населення України погіршується з кожним роком. На сьогодні, у дітей шкільного віку уражені в середньому 3–4 постійні зуби, а на час закінчення школи кожна п'ята дитина має один видалений постійний зуб [1, 7, 8].

Змінити ситуацію на краще та поліпшити здоров'я підростаючого покоління можна тільки методами первинної профілактики. Понад століття тому видатний хірург М. Пирогов стверджував, що майбутнє належить профілактичній медицині. Профілактична стоматологія – це формування у населення мотивації для збереження стоматологічного здоров'я. Одним з базових методів профілактики вважається санітарно-

просвітницька робота, яка включає в себе пропагування медичних та гігієнічних знань. Найефективнішими формами санітарно-просвітницької роботи серед дітей є виступи, бесіди, розповсюдження рекламної літератури [2, 5, 6]. Підвищення мотивації підтримання здоров'я порожнини рота включає в себе не лише просвітництво та навчання правил гігієни порожнини рота, але й контроль їх виконання [3]. Медична грамотність та правильне налаштування матері на виконання правил догляду дитини – це ті обов'язкові елементи, які можуть забезпечити оптимальні умови для розвитку дитини протягом усього життя.[4]

Мета. Враховуючи вище сказане, метою даного дослідження було оцінити рівень обізнаності та мотивації дитячого населення щодо виконання правил гігієнічного догляду за порожниною рота.

Матеріали та методи. Нами було проаналізовано відповіді 103 дітей віком 13–15 років м. Тернополя на запитання анкети, яка була розроблена на кафедрі стоматології навчально-наукового інституту післядипломної освіти ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України». Анкета містила запитання про кратність чищення зубів на день; частоту зміни зубної щітки; кратність відвідування лікаря-стоматолога; назву фірм-виробників зубних паст та щіток; додаткові засобів по догляду за ротовою порожниною. Отриманий результат був статистично опрацьований за допомогою Т-критерію Ст'юдента.

Результати досліджень. За результатами анкетування нами було встановлено, що 97,58 ± 0,19 % усіх опитаних дітей знають про необхідність чищення зубів, проте регулярно це роблять 67,24 ± 1,24 % респондентів, 32,08 ± 0,22 % – чистять зуби один раз на день, 0,68 ± 0,23 % – не чистять зуби взагалі. Встановлено, що 38,27 ± 0,22 % дітей чистять зуби протягом 1–2 хв, 54,23 ± 1,39 % – 3–4 хв, 7,5 ± 0,76 % вважають за потрібне чистити зуби протягом 5-ти хвилин та довше.

Опитування школярів віком 13–15 років показало, що найчастіше – 78,37 ± 2,08 % – використовують зубні пасти «Blend-a-med» та «Colgate»; 21,63 ± 1,37 % використовують інші зубні пасти. Що стосується зубних щіток, то

згідно аналізу анкетування, 21,36 ± 0,98 % осіб чистять зуби зубними щітками «Oral-B»; 12,05 ± 1,27 % та 10,23 ± 0,38 % – обирають зубну щітку «Colgate» та «Aquafresh»; однак 56,36 ± 1,35 % – не надають ніякого значення вибору зубної щітки. На запитання «Як часто Ви змінюєте зубну щітку?» 62,24 ± 1,24 % респондентів змінюють зубну щітку 1 раз в 3 місяць, 31,08 ± 0,22 % – змінюють зубну щітку 1 раз на місяці, тоді як 6,68 ± 0,43 % – змінюють тільки при потребі.

Виявлено, що 48,27 ± 0,53 % респондентів бояться іти на прийом до стоматолога. На запитання «Як часто Ви відвідуєте стоматолога?» 43,27 ± 1,24 % – звертаються за потребою, 23,12 ± 1,49 % відповіли, що відвідують стоматолога один раз на рік; 29,42 ± 2,64 % – 1 раз на пів року; 2,11 ± 0,82 % – звертаються по можливості; 2,08 ± 0,37 % – не зверталися узагалі. Слід зазначити, що рекомендовано відвідувати стоматолога з метою профілактичного огляду двічі на рік. Отже можемо зробити висновок, що у більшості опитаних мотивацією для відвідування стоматолога є захворювання.

У розробленій нами анкеті поставлено запитання щодо використання додаткових засобів по догляду за ротовою порожниною, так 39,36 ± 1,78 % використовують зубні флоси, 28,82 ± 1,26 % – застосовують зубні еліксири, 31,82 ± 1,68 % узагалі не застосовують додаткових методів догляду за порожниною рота.

Висновки

Отже, підсумовуючи наведені дані, можемо стверджувати, що у більшості підлітків недостатній рівень санітарно-гігієнічних знань. Враховуючи низький рівень медичної грамотності населення, що призводить в подальшому до погіршення стоматологічного здоров'я слід створювати диференційовані освітні програми для дітей, батьків, вихователів і т.д. Проаналізувавши дані анкетування, можемо зробити висновок про

доцільність проведення санітарно-просвітницької роботи серед дітей. Недостатня обізнаність дітей свідчить про те, що просвітницька робота серед населення проводиться на неналежному рівні, а схеми їх проведення часто не відповідають сучасним вимогам. За даними анкетування підлітки готові сприймати нову інформацію щодо профілактики стоматологічних захворювань.

References (список літератури)

1. Ivanyshyn VV. [The prevalence and topography of caries fissures in children (review of literature)]. *J. Modern Dentistry*. 2012;(4):63
2. Lukinov LM. [Motivated forms of hypergic education of the population]. *J. Dentistry*. 2010; Special issue: 44–45.
3. Luneva NA., Maslak EE. Long-term results of the educational dental program for junior high school students. *J. Dentistry of childhood and prevention*. 2014;(4):59–62.
4. Khusnutdinova ZA, Avramenko VI, Chudinova TA, etc. The role of family medical activity in the prevention of dental

- morbidity. *J. Dentistry of childhood and prevention*. 2012;(1–2):25–27.
5. Chan SC, Tsai JS, King NM. Feeding and oral hygiene habits of preschool children in Hong Kong and their caregivers' dental knowledge and attitudes. *Int. J. Paediatr Dent*. 2012;12 (5): 322–331.
 6. Freeman R, Oliver M, Bunting G. Addressing children's oral health inequalities in North Ireland: a research practice- community partnership initiative. *Public Health Rep*. 2010; 116 (6): 617–625.
 7. Loe H. [Oral hygiene in the prevention of caries and periodontal disease]. *Int. Dent. J*. 2009; 50 (3): 129–139.
 8. Mitchel L. *OXFORD Handbook of clinical Dentistry*. A with contributions from Lorna McCaul, 2009. 775 p.

(received 23.05.2019, published online 29.09.2019)

(одержано 23.05.2019, опубліковано 29.09.2019)